

Бабуня з України

Іван Керницький

Бабуня належить до найновішої політичної еміграції, бо заледве три тижні тому прибула до Америки. Як писали наші газети... "після всяких митарств удалося дітям вирвати її з царства сатани та привезти сюди, на цю вільну землю". Чи бабуня вже "любить Америку", це сьогодні важко сказати. Покищо плаче та зідхає по кутках за рідним краєм, як ніхто цього не бачить...

Ой, затужила бабуня зараз таки в перший будень, після зворушливої зустрічі, що перемінилась в родинне свято. Зять пішов до бюро, дочка до капелюшної фабрики, а старенька залишилась, як покутниця, сама в чотирьох стінах, зі своїми скорбними думками!.. Пригадалась їй в цю мить єдина худібка, яку мала на присадибному господарстві — чубатенька курка.

— Хоч би ти, зозуленько, була тут, коло мене, було б до кого людським словом заговорити! — лебеділа бабуня, сидючи поміж телевизором і щигликом у клітці, а серце в неї защеміло, затріпалось, мов той щиглик крильцями.

Новий світ, нове життя, для бабуні дивні-чудні, незрозумілі. Світ хмаросягів, автомобілів, підземок, автоматів придавив її, пристолочив мов чобіт стебелину...

— Чому тут такий шалений поспіх, така метушня, біганина? — дивується старенька. Хоч і поступ, технізація, модерні винаходи не такі-то вже їй чужі. "Тьохнікою, — жартує зять-інженер, — нашої бабці не візьмеш!" Бож вона летіла советським супердже-том з Москви до Копенгагену, а звідти до Нью-Йорку махнула шведським турболітаком! І дуже собі хвалить таке подорожування!

Прийшла субота, а зятеві прийшла охота зачарувати "бабцю з України" американським автомобільним рухом. Узяв її на прогулянку, "щоб трохи провітрити", — казав. А що з того вийшло?.. В тунелі Лінкольна стався якийсь випадок і їхнє авто як застрягло, так і простояло там камінцем півтори години і бідолашна бабуня трохи не вдушилась від бензинового чаду... Ледве живу і теплу привезли її додому.

Потім сказала зятеві:

— Микольцю, як хочеш мене провітрювати, то вези і на крайсвіту, але літачком, сину, літачком! Ніколи машиною!

Біда в хаті починається, коли бабуня прийде з проходу, отак, довкола кварталу. Приходить обурена й докраю стурбована тим, що тутешнім людям "хліб розбрикався": вони живуть у такому нечуваному добробуті, що викидають хлібець святий на вулицю, до смітників і каналів...

— А це страшенний гріх! За таке може колись впасти кара Божя на людей! — хвилюється старенька, що бачила на своєму віку, як від голоду пухли діти, як за шкоринку сухого хліба люди билися до крові...

Тепер уже дочка добре ховається від її очей, коли приходиться ліквідувати залишки хліба: або якось, непомітно, спалює їх, або несе аж до парку і розкидає голубам. Але на

хлібі справа не вичерпується, бо оце вчора бабуня завважила, як дочка висипала до смітьорки кісточки й недоїдки індіка...

— От, як добро марнується, — зідхнула старенька. — Такі смачні кісточки!.. Ото моя Мурка поласувала б ними, якби тут була.

Мурка — це кіточка, що разом з чубатою куркою залишилась по той бік залізної заслони, під опікою добрих людей.

— Ну, то що ж, бабцю? Хіба запакуємо кісточки в коробку і вишлемо вашій Мурці? — пробував пожартувати зять-інженер, але побачив сльози в бабусиних очах і замовк...

У Нью-Йорку в нашої бабуні не тільки дочка, але й син і дальша якась рідня, то вони час від часу забирають її до себе в гості. "Позичають собі мене, як колись в краю залізко або книжку "Фабіоля", — вибачливо посміхається.

— Та ні, бабцю! Ми всі хочемо вами натішились!

— Ой, дітоньки! Щоб я вам лише не навтемилась!..

Перед Великоднем забрав її син до себе, з горішньої в долішню частину міста, на "українську" 7-му вулицю. На час Страсного Тижня хотіла бабуня бути близько нашої церкви. На скверику, проти "Купер-Юні", щодня муштрувалась оркестра школи св. Юрія. Гладкі, добре відгодовані хлопчаки в парадних одностроях, у високих шапках з китицями, під гуркіт барабанів маршували гусаком і парами, поверталися вліво-вправо, прибивали крок.

Бабуня зазірала у вікно вниз із п'ятого поверху і не виходила з дива:

— Оце воно таке американське військо!

— Це не військо, бабуню, — тлумачила внучка, добираючи щонайкращих слів із невеличкого запасу знання рідної мови. — То наші, українські хлопці з оркестри. Вони так... тренуються, бо у Велику П'ятницю мусять тримати варту коло Плащаниці.

— Хлопці з оркестри?.. З карабінами?.. Ваш уряд дозволяє їм носити карабіни?

— А чому ж би ні? Це така зброя від паради, щоб її в церкві тримати, біля Божого Гробу.

— В церкві з карабінами... Дивно.

У бабуні тільки й того діла, щоб усьому дивуватись. Не може цього збагнути сухенька, зів'яла старовина, чому наприклад, коло церкви не видно дзвіниці, а проте час від часу відзивається голос дзвона... Тут народжена внучечка терпеливо толкує їй, що дзвіниця "стоїть на церкві". "А в американських церквах, — дзвони механічні. Треба лише потиснути такий гудзик, а вони грають, аж гей!"

— Боже, Боже, — зідхає бабуня, — а в нас, на Україні, вже й не почуєш більше дзвона. Заборонили дзвонити по церквах і живим, і мертвим. Сумний буде Великдень цього року в нас, вдома...

Повернула очі до вікна, мабуть тому, щоб десятилітня внучка, говірливе, підстрижене дівчатко, не помітило, що в них заросились сльози... Ні, ні, не треба. Навіщо?.. Навіщо нагадувати цій безжурній дитині, що вродилась в багатій, щасливій Америці, і змалечку зовсім горя не зазнала, про якісь-там крайові страхіття... Але думка сама рветься птахом з клітки і летить до рідних, так недавно ще покинутих

сторін, а слова самі тиснуться скаргою на уста:

— А ще в нас цього року була така погана весна! Як вони там, нещасні, веснували, не знаю... Коли я виїжджала з дому в половині березня, впали такі сніги і так страшно було зимно, що люди забирали бузьків по хатах, бо їм, сиротам, крила відмерзли... З того ворожать, що в краю буде голод...

— Ну, а ти, бабуню, не хотіла б вернутись назад, на Україну? — перепитала внучка. Старенька прикрила долонями очі...

— Хоч би зараз, дитинко! Хоч би тільки на деньочок-два! Хоч би для того, щоб там, у рідному краю, ще раз відсвяткувати Великдень.